

T/8382 számú

törvényjavaslat

**a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a társadalombiztosításról és a
szociális biztonságról szóló Egyezmény kihirdetéséről**

**Előadó: dr. Székely Tamás
egészségügyi miniszter**

Budapest, 2008. december

2009. évi ... törvény

a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a társadalombiztosításról és a szociális biztonságról szóló Egyezmény kihirdetéséről

1. §

Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a társadalombiztosításról és a szociális biztonságról szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kötelező hatályának elismerésére.

2. §

Az Országgyűlés az Egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

3. §

Az Egyezmény hiteles magyar nyelvű szövege a következő:

„Egyezmény
a
Magyar Köztársaság

és

Bosznia és Hercegovina

között a társadalombiztosításról és a szociális biztonságról

A Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina

azon kívánságuktól vezérelve, hogy szabályozzák kapcsolataikat a társadalombiztosítás és a szociális biztonság egyes kérdései területén, az alábbiakban állapodtak meg:

I. RÉSZ

Általános rendelkezések

1. cikk

Fogalommeghatározások

- (1) A jelen Egyezményben használt fogalmak jelentése a következő:
1. „felségterület”
 - a Magyar Köztársaság tekintetében:
a Magyar Köztársaság felségterülete,
 - Bosznia és Hercegovina tekintetében:
Bosznia és Hercegovina felségterülete;
 2. „jogszabályok”
a jelen Egyezmény tárgyi hatálya (2. cikk) által érintett területekre vonatkozó törvények, rendeletek és más általánosan kötelező érvényű előírások;
 3. „illetékes hatóság”
 - Magyarországon tekintetében:
Magyarországon a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályokért felelős minisztériumok, miniszterek vagy megfelelő hatóságok,
 - Bosznia és Hercegovina tekintetében:
a Boszniában és Hercegovinában működő, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályokért felelős minisztériumok;
 4. „teherviselő”
az az intézmény vagy az a hatóság, amelynek feladata a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok végrehajtása;
 5. „illetékes teherviselő”
az a teherviselő, amelynél az illető személy az ellátási kérelem benyújtásának időpontjában biztosított, vagy ellátási igényjogosultsággal rendelkezik vagy rendelkezne;
 6. „összekötő szerv”
a jelen Egyezmény szerint az Egyezmény hatékony végrehajtása érdekében kijelölt szerv;
 7. „biztosítási idők”
a járulékfizetési és ezekkel azonos megítélés alá eső idők;
 8. „pénzbeli ellátás”
a jelen Egyezmény 2. cikkében megjelölt jogszabályok szerinti nyugdíj és más pénzbeli ellátás, továbbá ezek valamennyi pótléka, kiegészítése, korrekciója és emelése;

9. „természetbeni ellátás”
az a pénzbeli ellátásnak nem minősülő, egészségügyi szolgáltatás, ellátás, amelyet a jelen Egyezmény 2. cikkében megjelölt jogszabályok szerint biztosítanak;
10. „lakóhely”
az állandó tartózkodás helye;
11. „tartózkodás helye”
az ideiglenes tartózkodás helye, amelynél a tartózkodás időtartama rendszerint a tartózkodás céljától függ;
12. „biztosított”
az a személy, aki a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok szerint biztosított vagy biztosított volt;
13. „jogosult”
a jelen Egyezmény 2. cikke által meghatározott jogszabályok alapján jogosultságot szerzett személy;
14. „családtag”
a Szerződő Fél által nyújtott juttatások alapjául szolgáló jogszabályokban családtagnak minősülő személy.

(2) A jelen Egyezményben használt más fogalmak jelentése az, amelyet azoknak a Szerződő Felek jogszabályai tulajdonítanak.

2. cikk **Tárgyi hatály**

(1) Jelen Egyezmény az alábbi jogszabályokra vonatkozik

a Magyar Köztársaság tekintetében:

1. a társadalombiztosítási ellátások keretén belül:
 - 1.1. az egészségbiztosítás természetbeni és pénzbeli ellátásairól,
 - 1.2. a baleseti ellátásról,
 - 1.3. a nyugellátásról,
2. a munkanélküliség esetén járó ellátások keretén belül:
 - 2.1. az álláskeresői járadékról,
 - 2.2. az álláskeresői segélyről

és ezek fedezetéről szóló jogszabályok;

Bosznia és Hercegovina tekintetében:

1. az egészségbiztosításról, egészségvédelemről és az anyaságról,
2. a nyugdíj- és rokkantsági biztosításról,
3. a munkahelyi balesetekről és foglalkozási betegségekről,

4. a munkanélküliség esetén járó pénzbeli térítésről,
5. az anyaság esetén járó pénzbeli térítésről

szóló jogszabályok.

(2) Az Egyezmény mindazokra a jogszabályokra is vonatkozik, amelyek összefoglalják, módosítják vagy kiegészítik az (1) bekezdésben felsorolt jogszabályokat.

(3) A jelen Egyezmény hatálya kiterjed az egyik Szerződő Fél azon jogszabályaira is, amelyek a szociális biztonság új rendszereit vagy ágait határozzák meg, feltéve, hogy ezekről a másik Szerződő Fél illetékes hatósága az írásbeli értesítés napjától számítva három hónapon belül nem fejezi ki ellenvéleményét.

3. cikk **Személyi hatály**

A jelen Egyezmény hatálya kiterjed:

- a) azokra a személyekre, akikre az egyik vagy mindkét Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak vagy vonatkoztak,
- b) más olyan személyekre, akik jogukat az a) pontban említett személyektől származtatják.

4. cikk **Az egyenlő elbánás elve**

(1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazásakor a másik Szerződő Fél állampolgárai az első Szerződő Fél állampolgáiraival azonos elbírálás alá esnek.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik:

- 1) a biztosítottaknak és a munkáltatóknak a társadalombiztosítási teherviselők szerveiben való részvételéről szóló jogszabályokra, amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik,
- 2) a Szerződő Fél harmadik államokkal kötött nemzetközi szerződésében rögzített biztosítási teherviselési szabályaira,
- 3) a Szerződő Felek harmadik országbeli hivatalos képviselőjénél vagy egy ilyen képviselő tagjainál foglalkoztatott személyek biztosítására vonatkozó jogszabályokra.

5. cikk **Az ellátások átutalása**

(1) Ha jelen Egyezmény másként nem rendelkezik, az egyik Szerződő Fél jogszabályain alapuló pénzbeli ellátások nem csökkenthetők, nem módosíthatók, nem függeszthetők fel, nem vonhatók meg vagy vonhatóak el azért, mert a jogosult a másik Szerződő Fél területén lakik vagy tartózkodik.

(2) A jelen cikk (1) bekezdésében megállapított ellátások átutalása a másik Szerződő Fél állampolgárai részére a saját állampolgárokkal azonos feltételek szerint történik, abban az esetben is, ha harmadik országban tartózkodnak vagy laknak.

(3) A jelen cikk (1) bekezdése nem vonatkozik a Bosznia és Hercegovinában szerzett ellátások tekintetében a minimális nyugdíjra, a harmadik személynek nyújtott ápolásra és segítségnyújtásra, valamint a vagyoni helyzetétől függően nyújtott egyéb ellátásokra.

6. cikk

Az ellátások halmozódásának tilalma

(1) Amennyiben az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti tényállás kihat valamely pénzbeli ellátásra, illetve jogosultságra, a másik Szerződő Félnél bekövetkező azonos tényállást az első Szerződő Fél úgy veszi figyelembe, mintha a saját területén történt volna.

(2) Ugyanazon jellegű, ugyanazon biztosítási időből származó több ellátásra vagy jövedelemre szóló igényjogosultságot a jelen Egyezmény alapján sem megszerezni, sem fenntartani nem lehet, kivéve a rokkantság, öregség, halál esetén nyújtandó pénzbeli ellátásokat.

II. RÉSZ

Az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó rendelkezések

7. cikk

Általános rendelkezés

A biztosítási kötelezettség – ha a jelen Egyezmény 8. és 9. cikk szerinti előírásai másként nem rendelkeznek – annak a Szerződő Félnek a jogszabályaihoz igazodik, amelynek területén az illető személy a jövedelemszerző tevékenységet végzi, abban az esetben is, ha a munkavállaló lakóhelye vagy a munkáltató székhelye a másik Szerződő Fél területén található.

8. cikk

Különleges rendelkezések

(1) Azok az állami és közszolgálatban foglalkoztatott, és más velük egy tekintet alá eső személyek, akiket a másik Szerződő Fél felségterületére küldenek, továbbra is a küldő Szerződő Fél jogszabályai szerint maradnak biztosítva.

(2) Amennyiben az egyik Szerződő Fél területén székhellyel rendelkező munkáltató a munkavállalóját a másik Szerződő Fél területére küldi, akkor a kiküldetést követően legfeljebb a 24. naptári hónap végéig továbbra is az első Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók úgy, mintha az illető személyt még ennek a területén foglalkoztatnák.

(3) Az önálló vállalkozó, ha ideiglenesen a másik Szerződő Fél területén folytatja önálló vállalkozói tevékenységét, akkor e tevékenység kezdetétől számított 24. naptári hónap végéig továbbra is az első Szerződő Fél szabályai szerint marad biztosítva úgy, mintha az illető személy továbbra is ennek a Szerződő Félnek a területén folytatná a tevékenységét.

(4) Azokra a munkavállalókra, akiket az egyik Szerződő Fél felségterületén székhellyel rendelkező, a légi, a közúti és a vasúti közlekedéssel (szállítással, szállítmányozással és fuvarozással) foglalkozó munkáltató a másik Szerződő Fél területére küld, továbbra is a

munkáltató székhelye szerinti Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni úgy, mintha az illető személyt még ennek a területén foglalkoztatnák.

(5) A hajókon vagy egyéb vízi járműveken foglalkoztatottakra azon Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók, amelynek lobogója alatt az hajózik.

(6) Azon személyek tekintetében, akiket nem a hajón vagy egyéb vízi járműveken foglalkoztatnak, de, akiket annak rakodásával, javításával vagy felügyeletével megbíznak a másik Szerződő Fél kikötőjében, azon Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületéhez a kikötő tartozik.

9. cikk

A diplomáciai és konzuli képviseletek

(1) A diplomáciai vagy konzuli képviseleteknek a másik Szerződő Fél felségterületére küldött tagjaira, valamint a velük egy háztartásban élő családtagjaikra – amennyiben más módon nem biztosítottak – az őket küldő Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak.

(2) A diplomáciai és a konzuli képviseleteken alkalmazott, a másik Szerződő Fél felségterületére küldött magánszemélyzet tagjaira, és a velük egy háztartásban élő családtagjaikra – amennyiben más módon nem biztosítottak – az őket küldő Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak.

(3) A diplomáciai és konzuli képviseletek ezen cikk (2) bekezdésében említett azon alkalmazottaira, akiket nem kiküldetés keretében foglalkoztatnak, annak a Szerződő Félnek a jogszabályai vonatkoznak, amelynek a felségterületén foglalkoztatják őket; a diplomáciai és konzuli képviseleteknek, illetve az őket foglalkoztató tagjainak pedig teljesíteniük kell mindazokat a kötelezettségeket, amelyeket a fogadó Szerződő Fél jogszabályai a munkáltatókra rónak.

(4) A (3) bekezdéstől eltérően azok a foglalkoztatottak, akik a diplomáciai, illetve konzuli képviselőket küldő Szerződő Fél állampolgárai, a szolgálatuk megkezdésének napjától számított 3 hónapon belül az említett Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazását választhatják.

10. cikk

Kivételek

A Szerződő Felek illetékes hatóságai vagy az általuk megnevezett szervek a munkáltató és a munkavállaló közös kérelmére – vagy az önálló vállalkozó kérelmére – közös megegyezés alapján a jelen Egyezmény 8–9. cikkei alóli kivételeket állapíthatnak meg, azzal, hogy ennek során figyelembe kell venni a foglalkoztatás jellegét és körülményeit.

III. RÉSZ

Különleges rendelkezések

1. fejezet Betegség és anyaság

11. cikk Biztosítási idők egybeszámítása

A természetbeni, illetve pénzbeli ellátásokra vonatkozó igényjogosultságok megszerzéséhez, illetve az ellátások időtartamának megállapításához mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket – amennyiben ez szükséges – egybe kell számítani, kivéve, ha ezek ugyanazon időre esnek.

12. cikk Természetbeni ellátások

(1) Az a személy, aki az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint természetbeni ellátásra jogosult, a másik Szerződő Fél területén való ideiglenes tartózkodása során ott természetbeni ellátásokra jogosult, ha állapota miatt sürgősségi egészségügyi ellátásra szorul, és ha az illető nem orvosi kezelés igénybevétele miatt utazott a másik Szerződő Fél felségterületére.

(2) Természetbeni ellátásokra jogosult az a személy is, aki előzetesen megszerezte az illetékes teherviselő hozzájárulását ahhoz, hogy kezelés céljából utazzon be ideiglenesen a másik Szerződő Fél felségterületére.

(3) Azon, az egyik Szerződő Fél joga szerint biztosított személy családtagjai, akiknek lakóhelye a másik Szerződő Fél területén van, természetbeni ellátásra a lakóhelyük szerinti Szerződő Fél joga szerint lesznek jogosultak, úgy mintha annál lennének biztosítva, az első Szerződő Fél teherviselője terhére.

(4) Amennyiben a jelen cikk (3) bekezdésében említett családtagnak, akinek a lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, a másik Szerződő Fél felségterületén való tartózkodása során állapota sürgősségi egészségügyi ellátást igényel, e szolgáltatásra a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és annak teherviselője terhére jogosult.

(5) A jelen cikk (1)–(2) bekezdésének rendelkezései a családtagokra is megfelelően irányadók.

13. cikk Nyugdíjasok

(1) Az a nyugdíjas, aki mindkét Szerződő Fél joga szerint nyugdíjat kap, az egészségbiztosítás természetbeni ellátásaira a lakóhelye szerinti Szerződő Fél jogszabályai szerint lesz jogosult. A nyugdíjas a természetbeni ellátásokat a lakóhelye szerinti Szerződő Fél területén, annak teherviselője terhére veszi igénybe.

(2) Az a nyugdíjas, aki csak az egyik Szerződő Fél joga szerint kap nyugdíjat és lakóhelye a másik Szerződő Fél felségterületén van, az egészségbiztosítás természetbeni ellátásaira a lakóhely szerinti Szerződő Fél jogszabályai szerint lesz jogosult, úgy mintha a jogosultságát ennél szerezte volna. A természetbeni ellátásokat a nyugdíjas lakóhelye szerinti teherviselő nyújtja, de az illetékes teherviselő terhére.

(3) Amennyiben a jelen cikk (2) bekezdésében említett nyugdíjasnak, akinek a lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, a másik Szerződő Fél felségterületén való tartózkodása során állapota sürgősségi egészségügyi ellátást igényel, e szolgáltatásra a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és annak teherviselője terhére jogosult.

(4) A jelen cikk (1)–(3) bekezdésének rendelkezései az ellátást nyújtó teherviselőre vonatkozó jogszabályok szerint megfelelően alkalmazandók a nyugdíjas igényjogosult családtagjaira is.

(5) A jelen cikk (1)–(4) bekezdésének rendelkezései mindaddig nem alkalmazhatók, amíg a nyugdíjas vagy családtagja jövedelemszerző tevékenysége alapján az egészségbiztosítás ellátásaira lakóhelyén – a lakóhely szerinti Szerződő Fél jogszabályai szerint – biztosítva van.

14. cikk

Nagyobb értékű ellátások engedélyezése

A protézisek és más, nagyobb értékű természetbeni ellátások nyújtásakor a 12. cikk (1)–(3) bekezdéseiben meghatározott személyek, illetve a 12. cikk (1) bekezdésében említett személyek családtagjai esetében szükséges az illetékes teherviselő hozzájárulása. Amennyiben az ellátás életveszély elhárítása miatt vagy az illető egészsége szempontjából halaszthatatlan, vagy amennyiben ezen ellátások költségeit átalányelszámolás keretében egyenlítik ki a jelen Egyezmény 15. cikk (2) bekezdése szerint, a hozzájárulás nem szükséges.

15. cikk

Költségek megtérítése

(1) Az illetékes teherviselő az igazgatási költségek kivételével megtéríti a másik Szerződő Fél teherviselőjének a jelen Egyezmény 12., 13. cikke alapján nyújtott természetbeni ellátások teljesítése kapcsán felmerült tényleges költségeket.

(2) A Szerződő Felek összekötő szervei megállapodhatnak abban, hogy az elszámolási eljárás egyszerűsítése érdekében a felmerült költségeket a jogosultak bizonyos csoportjai esetében átalányösszegben számolják el és térítik meg egymásnak.

16. cikk

Pénzbeli ellátások

A betegség vagy anyaság esetén járó pénzbeli ellátásokat az igényjogosultnak az illetékes teherviselő a rá nézve hatályos jogszabályok szerint közvetlenül folyósítja.

2. fejezet

Öregség, rokkantság és halál

17. cikk

A biztosítási idők egybeszámítása

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint valamely nyugdíjra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy újraeledése biztosítási idők megszerzésétől függ, akkor ennek a Szerződő Félnek az illetékes teherviselője – amennyiben szükséges – figyelembe veszi a másik Szerződő Félnek a jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket is, mintha azokat az

által alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna, feltéve, hogy azok nem ugyanazon időszakra esnek.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint meghatározott nyugdíjak nyújtása olyan foglalkozásban szerzett biztosítási idő megszerzésétől függ, amelyre külön rendszer létezik, vagy a nyugdíjra való jogosultság meghatározott szakmában vagy foglalkozásban töltött idő függvénye, úgy ezen ellátások nyújtására a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint figyelembe veszi az azonos vagy hasonló szakmában vagy megfelelő rendszerben szerzett biztosítási időket is. Ha a biztosítási idők egybeszámítása nem alapozza meg az igényjogosultságot az ellátás külön rendszerében, a biztosítási időket a biztosítás általános rendszerében kell egybeszámítani.

(3) Amennyiben jelen cikk (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt rendelkezések alkalmazása mellett még mindig nincsenek meg a feltételek a nyugdíjjogosultságra, az illetékes teherviselőnek figyelembe kell vennie azokat a biztosítási időket is, amelyek olyan harmadik államban teljesültek, amelyhez mindkét Szerződő Fél társadalombiztosítási egyezményvel kötődik és amelynek rendelkezései kiterjednek a biztosítási idők egybeszámítására. Amennyiben harmadik állammal csak az egyik Szerződő Fél rendelkezik egyezményvel, akkor ez a Szerződő Fél a biztosított által a harmadik országban megvalósított biztosítási időket is figyelembe veszi, ha a harmadik állammal való egyezmény másként nem rendelkezik.

(4) A Magyar Köztársaság tekintetében a jelen cikk (3) bekezdése nem vonatkozik azon beszámítható időszakokra, amelyet olyan harmadik állam jogszabályai szerint szereztek, amellyel a Magyar Köztársaság területi elven alapuló egyezményt kötött.

(5) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében a nyugellátásban töltött idő meghosszabbítja a biztosítási időt, akkor ezt az időszakot a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint folyósított nyugellátásban töltött idővel meg kell hosszabbítani.

18. cikk **Önálló nyugdíj**

Amennyiben az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a 17. cikk alkalmazása nélkül is fennáll a teljes nyugdíjra való igényjogosultság, úgy a nyugdíjat ennek a Szerződő Félnek az illetékes teherviselője kizárólag a rá vonatkozó jogszabályok előírásai szerint figyelembe veendő biztosítási idők alapján állapítja meg.

19. cikk **A nyugdíj arányos részének megállapítása**

Amennyiben a Szerződő Felek egyikének jogszabályai értelmében a nyugdíjra való jogosultság csak a jelen Egyezmény 17. cikkének alkalmazásával áll fenn, e Szerződő Fél illetékes teherviselője a nyugdíjat kizárólag az általa alkalmazott jogszabályok alapján számított biztosítási idők szerint állapítja meg. Amennyiben a nyugdíjat nem lehetséges az előzőek szerint megállapítani, a nyugdíj arányos részét az alábbi módon kell megállapítani:

1. az illetékes teherviselő először megállapítja a nyugdíj elméleti összegét, amelyre a biztosított abban az esetben jogosult, ha az összes egybeszámított biztosítási idők kizárólag az általa alkalmazott jogszabályok alapján lennének figyelembe véve. Elméleti

- összegnek számít az az összeg is, amely nem függ a nyugdíjba beszámító szolgálati évektől;
2. ezt követően az illetékes teherviselő a biztosítottat megillető tényleges nyugdíj összegét határozza meg a jelen cikk 1. pontja alatti elméleti összegből, azon aránynak megfelelően, amely a saját jogszabályai szerint figyelembe vett biztosítási idő és az összes biztosítási idő között fennáll;
 3. amennyiben a jelen Egyezmény 17. cikke szerinti összes biztosítási idő egybeszámítva hosszabb az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti leghosszabb biztosítási időnél, a nyugdíj legmagasabb összegének kiszámításához az illetékes teherviselő a jelen cikk 1. és 2. pontja alapján ezt a leghosszabb biztosítási időt veszi figyelembe az egybeszámított idők helyett.

20. cikk

A nyugdíj megállapításának alapja

Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai a nyugdíj összegének kiszámítását a jövedelemre, illetve a biztosítási alapra alapozzák, az illetékes teherviselő kizárólag a saját jogszabályai szerint megszerzett biztosítási időszakból származó jövedelmet, illetve biztosítási alapot veszi figyelembe.

21. cikk

365 napnál rövidebb biztosítási időszak

(1) Ha a nyugdíj kiszámításakor az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett összes biztosítási idő nem éri el a 365 napot – feltéve, hogy csak ezen biztosítási idő alapján e jogszabályok értelmében nem áll fenn semmilyen nyugdíjra való igényjogosultság –, ennek a Szerződő Félnek a teherviselője a 365 napnál rövidebb időszakra nem nyújt nyugdíjat.

(2) Ezen cikk (1) bekezdésében meghatározott biztosítási időt – amelynek alapján az egyik Szerződő Fél teherviselője a nyugdíjjogosultságot nem ismeri el – a másik Szerződő Fél teherviselője a nyugdíjra való jogosultság megszerzése, megszűnése és feléledése, valamint összegének megállapítása tekintetében úgy veszi figyelembe, mintha ezt az ő jogszabályai alapján töltötték volna be.

22. cikk

A nyugdíj kifizetésének csökkentése, felfüggesztése, illetve megszüntetése

A nyugdíjak átfedése esetén a Szerződő Felek nyugdíjak kifizetésének csökkentéséről, felfüggesztéséről, illetve megszüntetéséről szóló jogszabályai nem alkalmazandók az Egyezmény hatálya alá tartozó személyekre.

3. fejezet

Munkahelyi balesetek, foglalkozási betegségek biztosítása

23. cikk

Munkahelyi balesetek és foglalkozási betegségek

(1) Az a személy, aki munkahelyi balesetet szenvedett vagy foglalkozási betegségben szenved, biztosításának fennállása alatt annak a Szerződő Félnak a jogszabályai szerint érvényesítheti igényjogosultságát természetbeni ellátásra, amelynél biztosítva van.

(2) A munkahelyi balesetekkel vagy foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos természetbeni ellátások nyújtására a jelen Egyezmény megfelelő cikkében foglalt szabályokat kell alkalmazni. Ezen ellátások költségeit a Szerződő Felek teherviselői elszámolják egymással a jelen Egyezmény 15. cikkében foglalt szabályok szerint.

(3) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai előírják, hogy a munkaképességnek a munkahelyi baleset vagy foglalkozási betegség következtében beállt csökkenése vagy elvesztése fokának vagy az ellátásra való igényjogosultságnak a megállapításánál a megelőző munkahelyi balesetet vagy foglalkozási betegséget is figyelembe kell venni, akkor a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti munkahelyi baleseteket és foglalkozási betegségeket is figyelembe kell venni.

(4) Ha a munkavégzés helyére történő odautazás, illetve a munka végzésének helyéről történő visszautazás során baleset történik, akkor ezt úgy kell tekinteni, mintha annak a Szerződő Félnak a felségterületén történt volna, ahol a személy biztosítva van.

24. cikk

Az egészségre veszélyes foglalkozások figyelembevétele

(1) A valamely foglalkozási betegség alapján nyújtandó ellátásra vonatkozó igényjogosultság megállapításakor az egyik Szerződő Fél teherviselője azokat az egészségre veszélyes foglalkozásokat is figyelembe veszi, amelyek a kérdéses foglalkozási megbetegedés okozóiként a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és jellegük folytán számításba jöhetnek. Ha pénzbeli ellátásra való igényjogosultság foglalkozási megbetegedés esetén mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint fennáll, az ellátást annak a Szerződő Félnak a jogszabályai szerint kell folyósítani, amelynek jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedést okozó tevékenység végzése alapján utoljára biztosítva volt.

(2) Az a személy, aki foglalkozási megbetegedése okán az egyik Szerződő Fél teherviselőjétől pénzbeli ellátásban részesül vagy részesült, amennyiben a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedést kiváltó tevékenység végzése következtében előálló állapotrosszabbodása miatt a másik Szerződő Fél teherviselőjéhez ellátás iránti kérelmet nyújt be, a korábban megállapított ellátást továbbra is az első Szerződő Fél teherviselője folyósítja az állapotrosszabbodásra tekintet nélkül, a rá vonatkozó jogszabályok szerint. A másik Szerződő Fél teherviselője az állapotrosszabbodást követően nyújtandó ellátás és a jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedés alapján nyújtandó ellátás közötti különbséget összegét folyósítja.

4. fejezet

Munkanélküliség

25. cikk

Munkanélküliség esetén járó ellátásokra vonatkozó szabályok

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai egy bizonyos hosszúságú időtartam teljesítésétől teszik függővé a munkanélküliség esetén járó ellátás folyósítását vagy az ellátás időtartamát, ugyanezen Szerződő Fél illetékes teherviselője úgy tekinti a másik Szerződő Fél jogszabályai értelmében teljesített időtartamokat, mintha azok a saját jogszabályai értelmében teljesültek volna, ha a Szerződő Fél jogszabályai értelmében is biztosítási időtartamoknak minősülnek és nem esnek egybe.

(2) A Szerződő Felek állampolgárai – feltéve, ha a Szerződő Felek jogszabályai ettől eltérően nem rendelkeznek – azon Szerződő Fél területén jogosultak munkanélküliség esetén járó ellátásra, amely Szerződő Félnak állampolgárai, függetlenül attól, hogy melyik Szerződő Fél területén voltak biztosítva munkanélkülivé válásuk előtt.

(3) A munkanélküliség esetén járó ellátás összegének az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint történő megállapításánál a másik Szerződő Félnél szerzett biztosítási időszak alatt elért kereset helyett az ellátást jóváhagyó Szerződő Félnél ugyanazon vagy ahhoz hasonló munkakörnek megfelelő kereset átlagát kell figyelembe venni.

IV. RÉSZ

Vegyes rendelkezések

26. cikk

Igazgatási megállapodások

(1) A Szerződő Felek kormányai vagy illetékes hatóságai a jelen Egyezmény végrehajtása érdekében igazgatási megállapodást kötnek és külön megállapodásokat is köthetnek.

(2) Az illetékes hatóságok, összekötő és egyéb szervek kölcsönösen tájékoztatják egymást a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó valamennyi intézkedésükről és a jelen Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos összes jogszabályváltozásukról.

27. cikk

Összekötő szervek

(1) A jelen Egyezmény végrehajtására jogosult összekötő szerveket az igazgatási megállapodás rögzíti.

(2) Az összekötő szervek és az illetékes teherviselők jogosultak arra, hogy az illetékes hatóságok bevonásával megállapodjanak az Egyezmény hatékony végrehajtásához szükséges intézkedésekben, beleértve a pénzügyi ellátások megtérítésével és folyósításával kapcsolatos eljárást is.

28. cikk

Kölcsönös együttműködés

(1) Az illetékes hatóságok, összekötő szervek és teherviselők a jelen Egyezmény alkalmazása során kölcsönös térítésmentes segítséget nyújtanak egymásnak.

(2) Azon személyek esetében, akiknek lakóhelye vagy tartózkodási helye a másik Szerződő Fél területén van, kizárólag az egyik Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazásával összefüggésben elvégzendő orvosi vizsgálatokat a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti teherviselő végzi a rá vonatkozó díjszabások szerint és az irányadó jogszabályoknak megfelelően az illetékes teherviselő kérésére és terhére. Ha az orvosi vizsgálat mindkét Szerződő Fél teherviselője érdekében történik, akkor nem kerül sor költségtérítésre.

29. cikk **Átutalások**

(1) A jelen Egyezmény értelmében ellátásra kötelezett teherviselők a pénzbeli ellátásokat a saját országuk hivatalos valutájában teljesítik.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél teherviselője a másik Szerződő Fél teherviselője részére kifizetéseket köteles teljesíteni, úgy ezeket a másik Szerződő Fél hivatalos valutájában kell megtenni, ha a másik Szerződő Fél valutája konvertibilis. Ellenkező esetben a kifizetések euróban teljesítendőek.

(3) Ha az egyik Szerződő Fél rendelkezéseket hoz a devizaforgalom korlátozására, a Szerződő Felek mindent megtesznek annak érdekében, hogy biztosíthassák a jelen Egyezmény szerint járó átutalásokhoz szükséges pénzeszközöket.

(4) A jelen Egyezmény alapján történő átutalásokat azon jogszabályok, valamint a jelen Egyezmény végrehajtási rendelkezései alapján kell végezni, amelyek a Szerződő Felek felségterületén az átutalás időpontjában érvényesek.

30. cikk **Illetékek és hitelesítések alóli mentesítés**

(1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében az ezen jogszabályok alkalmazásával összefüggésben bemutatandó ügyiratokra vagy okiratokra vonatkozó illetékmentesség vagy illetékkedvezmény a másik Szerződő Fél jogszabályai alkalmazásával összefüggésben bemutatandó megfelelő ügyiratokra és okiratokra is kiterjed.

(2) A jelen Egyezmény végrehajtásakor csatolandó ügyiratokat, okiratokat és más beadványokat az illetékes hatóságoknak nem kell felülhitelesíteni.

31. cikk **Nyelvhasználat**

(1) A Szerződő Felek hatóságai és illetékes teherviselői a jelen Egyezmény és az annak tárgyi hatálya által érintett jogszabályok végrehajtása során saját országuk hivatalos nyelvén közvetlenül érintkezhetnek egymással, az érintett személyekkel és azok képviselőivel.

(2) A Szerződő Felek hatóságai és illetékes teherviselői beadványokat és okiratokat nem utasíthatnak vissza azért, mert azok a másik Szerződő Fél hivatalos nyelvén készültek.

(3) A jelen Egyezmény végrehajtásában közreműködő szervek határozataikat és egyéb ügyirataikat közvetlenül küldik meg a másik Szerződő Fél felségterületén tartózkodó személynek.

32. cikk

A kérelmek azonos elbírálása

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti ellátásra vonatkozó kérelmeket, okiratokat és más beadványokat a másik Szerződő Félnek egy olyan szervénél nyújtották be, amely a rá vonatkozó jogszabályok szerint jogosult ezek átvételére, akkor az ügy tekintendő, mintha ezt az illetékes teherviselőnél nyújtották volna be.

(2) Az egyik Szerződő Fél azon illetékes hatóságának vagy teherviselőjének, amelynél a kérelmet, okiratot és más beadványt benyújtották, haladéktalanul továbbítania kell azt a rá vonatkozó jogszabályok szerint a másik Szerződő Fél illetékes teherviselőjéhez.

(3) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint benyújtott ellátás iránti kérelem a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti megfelelő ellátás iránti kérelemnek is minősül, kivéve, ha a kérelmező kifejezetten kéri, hogy a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett pénzbeli ellátásra vonatkozó igényjogosultság megállapítását halasszák el.

33. cikk

A diplomáciai és konzuli képviseletek képviseleti joga

A Szerződő Felek diplomáciai és konzuli képviseletei az érdekelt kérésére külön meghatalmazás nélkül közvetlenül fordulhatnak a másik Szerződő Fél illetékes hatóságaihoz, összekötő szerveihez és illetékes teherviselőihez állampolgáraik érdekvédelme céljából.

34. cikk

Végrehajtás

(1) A bíróságok végrehajtható határozatait, valamint az illetékes hatóságoknak és teherviselőknek a társadalombiztosítással kapcsolatos járulékokra és egyéb követelésekre vonatkozó végrehajtható döntéseit és okiratait a másik Szerződő Fél elismeri, amennyiben ezek összhangban állnak saját jogszabályaival, illetve közrendjével.

(2) A jelen cikk (1) bekezdése szerint elismert végrehajtható döntéseket és okiratokat a másik Szerződő Fél felségterületén végre kell hajtani. A végrehajtási eljárás lefolytatására azon Szerződő Félnek a végrehajtásra vonatkozó hatályos jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületén a szóban forgó határozatok és okiratok végrehajtására sor kerül. A döntéseken és okiratokon feltüntetendő a végrehajthatóságot igazoló záradék (végrehajtási záradék).

(3) A teherviselők kölcsönös segítségnyújtása a jelen cikk alkalmazásakor nem foglalja magában a bírósági eljárásban való képviseletet.

35. cikk

Kártérítés

(1) Amennyiben az a személy, aki az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a másik Szerződő Fél területén bekövetkezett károsodás miatt részesül ellátásban és ezen állam jogszabályai szerint harmadik személlyel szembeni kártérítésre jogosult, abban az esetben a

kártérítési igényjogosultság az első Szerződő Fél teherviselőjére száll át, a rá vonatkozó jogszabályok szerint.

(2) Amennyiben egyazon káresetből származó, azonos jellegű ellátásra vonatkozó kártérítési igényjogosultság mindkét Szerződő Fél teherviselőjét megilleti, a harmadik személy a teherviselőkre az (1) bekezdés szerint átszállt kártérítési igényt vagy az egyik, vagy a másik teherviselő javára történő befizetéssel is kiegyenlítheti. A teherviselő az általuk folyósított ellátások arányában tartoznak elszámolni egymásnak.

36. cikk

Jogalap nélküli ellátások visszatérítése

Ha az egyik Szerződő Fél teherviselője jogalap nélkül vagy tévesen folyósított pénzbeli ellátást, az így folyósított összeg a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint folyósított megfelelő típusú pénzbeli ellátásból az illető teherviselő javára levonható. A levonás a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint történik.

37. cikk

Adatvédelem

(1) Amennyiben a jelen Egyezmény alapján és mindkét Szerződő Félnél alkalmazott jogszabályok szerint személyes adatok továbbítására kerül sor, úgy a Szerződő Felek felségterületén hatályos jogszabályok figyelembevétele mellett az alábbi rendelkezések érvényesek:

a) Az Egyezmény végrehajtása céljából az egyik Szerződő Fél csak olyan személyes adatokat közölhet a másik Szerződő Fél teherviselői részére, amely a nyújtandó ellátás teljesítéséhez szükséges. A fogadó fél ezeket az adatokat kizárólag ilyen célra dolgozhatja és használhatja fel. Minden egyéb esetben az adatok egyéb teherviselőkre felé csak az átadó teherviselő előzetes beleegyezésével, valamint az ezen teherviselőkre vonatkozó hazai jogszabályoknak megfelelően adhatók át.

b) A fogadó teherviselő egyedi esetekben és megkeresés alapján tájékoztatja az adatszolgáltató teherviselőt az átadott adatok felhasználásának céljáról és az ezáltal elért eredményekről.

c) Az adatszolgáltató teherviselő köteles figyelemmel lenni a közlendő adatok helyességére, valamint azoknak az adatszolgáltatással elérni kívánt cél szempontjából való szükségességére és arányosságára. Ilyen esetben figyelembe kell venni az illető Szerződő Fél mindenkor belső jogszabályai szerint érvényes adatszolgáltatási tilalmakat. Amennyiben kiderül, hogy a közölt adatok hibásak, vagy hogy olyan adatokat közöltek, amelyeket az adatszolgáltató Szerződő Fél jogszabályai szerint nem lett volna szabad közölni, úgy erről haladéktalanul értesíteni kell a fogadó teherviselőt. A fogadó teherviselő, amennyiben az helyénvaló, köteles az ilyen adatokat helyesbíteni vagy törölni.

d) A teherviselő, illetve illetékes szerv azt a személyt, akire az adatok vonatkoznak, a róla szóló adatokról és azok felhasználási céljáról, a felhasználás jogalapjáról, időtartamáról, továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat, kérelmére tájékoztatja. Egyébként az érintett személy jogai a személyéről meglévő információkról való

tájékoztatása tekintetében annak a Szerződő Félnek a belső jogszabályaihoz igazodnak, amelynek valamely teherviselőjétől, illetve illetékes szervétől a tájékoztatást kérik.

e) Ha az egyik Szerződő Fél valamely teherviselője a jelen Egyezmény alapján személyes adatokat szolgáltatott, úgy a másik Szerződő Fél fogadó szerve a rá vonatkozó belső jog által előírt felelősségvállalása keretében nem hivatkozhat az érintett személlyel szemben arra, hogy a közölt adatok helytelenek voltak. A helytelen adatszolgáltatás miatt fizetett kártérítésre a jogsértés helye szerinti Szerződő Fél joga az irányadó.

f) Az átadott személyes adatokat haladéktalanul törölni kell, ha azok már nem szükségesek azon cél érdekében, amiért közölték őket.

g) A személyes adatok átadását, illetve átvételét az átadó és a fogadó teherviselő köteles rögzíteni.

h) Az átadó és a fogadó teherviselő köteles gondoskodni az átadott személyes adatok hatékony védelméről az illetéktelen hozzáférés, valamint a jogtalan megváltoztatás és az illetéktelen nyilvánosságra hozatal ellen.

i) Mind az adatátvevő, mind az adatátadó Szerződő Fél köteles – az érintett kérelmére – az általa kezelt helytelen adatot helyesbíteni, illetőleg a jogellenesen kezelt adatot törölni. A helyesbítésről vagy törlésről a másik felet haladéktalanul értesíteni kell.

j) A Szerződő Felek biztosítják, hogy az adatvédelemmel kapcsolatos jogaik megsértése esetén az érintett személyek a jogsértés helye szerinti Szerződő Fél joga alapján jogorvoslatra, ideértve a bírói jogorvoslatot, jogosultak legyenek.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései megfelelően alkalmazandóak az üzleti titokra is, azzal, hogy ez nem járhat a személyes adatokhoz fűződő jogok korlátozásával.

38. cikk

A vitás kérdések rendezése

(1) A jelen Egyezmény értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerülő vitás kérdéseket a Szerződő Felek illetékes hatóságai közös megegyezéssel oldják meg.

(2) Amennyiben a fennálló probléma az ezen cikk (1) bekezdése szerinti módon nem rendezhető, akkor azt diplomáciai úton kell rendezni.

V. RÉSZ

Átmeneti és záró rendelkezések

39. cikk

Átmeneti rendelkezések

(1) A jelen Egyezmény nem biztosítja az ellátásra való jogosultságot a hatálybalépése előtti időszakra.

(2) Jelen Egyezmény alkalmazása során figyelembe kell venni a hatálybalépése előtt bekövetkezett, a Szerződő Felek jogszabályai szerint jogilag jelentős körülményeket is.

(3) A jelen Egyezmény hatálybalépése előtt egyedi esetekben hozott elutasító döntések a jelen Egyezményen alapuló új döntéshozatalt nem akadályozzák.

(4) A jelen Egyezmény hatálybalépése előtt megállapított ellátásokat nem kell újra megállapítani.

40. cikk

A Magyar Köztársaság jelen Egyezménnyel kapcsolatos különleges kötelezettségei

A jelen Egyezmény nem befolyásolja azokat a kötelezettségeket, amelyek Magyarország európai uniós tagságából fakadnak. Következésképpen jelen Egyezmény rendelkezései sem együttesen, sem önmagukban nem idézhetők vagy értelmezhetők úgy, mint amelyek érvénytelenítik, módosítják vagy bármilyen más módon befolyásolják Magyarországnak különösen a Csatlakozási Szerződéssel vállalt, az Európai Közösséget létrehozó Szerződésből, az Európai Unióról szóló Szerződésből, valamint általában véve az Európai Unió elsődleges és másodlagos jogából származó kötelezettségeit.

41. cikk

Hatálybalépés

(1) Jelen Egyezményt meg kell erősíteni. A Szerződő Felek diplomáciai úton értesítik egymást a hatálybalépéshez szükséges belső eljárások befejezéséről. Jelen Egyezmény az utolsó értesítés megküldésének hónapját követő negyedik hónap első napján lép hatályba.

(2) A jelen Egyezmény hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. október 7-én aláírt Egyezmény hatályát veszti a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina vonatkozásában, kivéve a megszerzett igényjogosultságok vagy a folyamatban lévő igények elbírálása tekintetében, ha azok azon időszakra vonatkoznak, amikor a jelen Egyezménnyel hatályon kívül helyezett korábbi egyezmény hatályban volt.

42. cikk

Időbeli hatály és felmondás

(1) A jelen Egyezmény határozatlan időre kerül megkötésre. Mindkét Szerződő Fél jogosult a jelen Egyezményt – diplomáciai úton – bármely naptári év december 31-ével legalább három hónapos határidővel írásban felmondani.

(2) A jelen Egyezmény felmondása esetén annak rendelkezéseit a megszerzett jogokra továbbra is alkalmazni kell.

Ennek hiteléül a Szerződő Felek meghatalmazottai a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel látták el.

Készült Szarajevóban, 2008. június 12-én magyar és Bosznia és Hercegovina hivatalos nyelvein – horvát, bosnyák, szerb nyelven –, két eredeti példányban, azzal, hogy mind a nyolc szöveg egyaránt hiteles.

(Aláírások)”

4. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény 2–3. §-a az Egyezmény 41. cikkében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) Az Egyezmény, illetve a törvény 2–3. §-a hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.

(4) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről az egészségügyért felelős miniszter gondoskodik.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A szociális biztonsági egyezmények elsősorban a társadalombiztosítás alapvető ágazataira terjednek ki. Mint az Európai Unió tagállama, Magyarország a szociális biztonsági koordináció európai uniós szabályait a többi tagállammal szemben 2004. május 1-jét követően alkalmazza. Már az uniós tagságra való felkészülésünk folyamatában kiemelt szerepet kapott, hogy a közösségi elveknek és ajánlásoknak megfelelően újítsuk meg azon kétoldalú szociálpolitikai egyezményeinket, amelyeket az 1950-es és az 1960-as években írtunk alá az akkori európai szocialista országokkal.

Az új szociális biztonsági egyezmények létrehozása során hangsúlyozottan tekintettel kell lenni azokra a szociális biztonsági koordinációs eszközökre (alapvetően a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendeletet felváltó, a szociális biztonsági koordinációról szóló 883/2004/EK rendeletre), amelyekkel az Európai Unió tagállamai között szabályozzák a munkaerő szabad áramlásához kapcsolódó eljárásokat. Így meghatározó jellegű

- az ellátásokhoz való jog biztosítása,
- a már megszerzett jogok fenntartása,
- a jogosultsági időtartamok egybeszámítása,
- az ellátások exportja,
- az arányos teherviselés és
- főszabályként az, hogy a foglalkoztatott személyre a munkavégzés helye szerinti jogszabályok vonatkozzanak.

Tekintettel Bosznia és Hercegovina uniós taggá válására irányuló törekvéseire, mindenképp előremutató egy olyan egyezmény megkötése országaink viszonylatában, amelynek szabályozási elvei és az ezen elveken alapuló egyes rendelkezései EU-konformak és így az uniós szabályozás szellemét tükrözik.

Az 1950-es, 1960-as években aláírt szociálpolitikai egyezmények felülvizsgálatára irányuló és ezen korábbi egyezményeket felváltó, új szociális biztonsági egyezmények létrehozását célzó szakértői szintű tárgyalások valamennyi jugoszláv utódállam viszonylatában megkezdődtek. Horvátország tekintetében már hatályba lépett az új egyezmény, míg a többi utódállammal a szakértői szintű tárgyalások még folyamatban vannak. Bosznia és Hercegovina viszonylatában 2006–2007 folyamán két szakértői tárgyalási fordulóra került sor, amelyek alkalmával a tárgyaló feleknek sikerült megállapodniuk az Egyezmény szövegében. Az Egyezményt a miniszterelnök sarajevói látogatása keretében 2008. június 12-én aláírták.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1–2. §-hoz

Az Egyezmény kötelező hatályának elismerésére – tekintettel arra, hogy az közjogi természetű jogokat és kötelezettségeket keletkeztet a magyar állam tekintetében és törvényhozási tárgykörbe tartozó kérdéseket szabályoz – a nemzetközi szerződésekkel

kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (Nsztv.) 7. §-ának megfelelően az Országgyűlés adhat felhatalmazást. Az Nsztv. 9. §-a értelmében, ha a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés ad felhatalmazást, azt törvényben kell kihirdetni.

A 3. §-hoz

Az Egyezmény az egyenlő elbánás alapelvén nyugodva szabályozza az egészség-, a baleset- és a nyugdíjbiztosítás egyes kérdéseit, valamint a munkanélküli ellátás tekintetében a jogszerző idő figyelembevételét.

Bár az Egyezmény tárgya a szociális biztonság kérdéseinek rendezése, a tárgyi hatály a két fél egyetértése alapján csak azon jogszabályokra terjed ki, amelyek a társadalombiztosítási jogviszony alapján nyújtott ellátásokat szabályozzák, továbbá a munkanélküli ellátások tekintetében határoznak meg szabályokat. Az Egyezmény személyi hatálya kiterjed mindazokra, akik az Egyezmény tárgyát képező jogszabályok hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, valamint azon személyekre, akik jogaikat ilyen személyektől származtatják.

Az Egyezmény az európai normáknak megfelelően – és más hatályos kétoldalú egyezményekhez hasonlóan – főszabályként kimondja, hogy a munkavállaló biztosítási kötelezettsége annak a szerződő államnak a jogszabályai szerint áll fenn, amelynek területén a keresőtevékenységet folytatja, akkor is, ha a munkavállaló lakóhelye vagy a munkáltató székhelye a másik szerződő állam területén van. Az általános szabály alól kivételt képeznek többek között a másik Szerződő Fél területére küldött közszolgálatban foglalkoztatott személyek, a munkaadó által a másik ország területére munka végzésére kiküldött dolgozók, a hajókon vagy egyéb vízi járművön foglalkoztatottak, a külképviseletek tagjai és alkalmazottai biztosítására vonatkozó rendelkezések.

A különleges rendelkezések között az egészség- és a nyugdíjbiztosítás speciális kérdései, a munkahelyi baleset, foglalkozási megbetegedés egyes kérdései, valamint a munkanélküliség esetén járó ellátások tekintetében a jogszerző idő figyelembevételének szabálya szerepelnek.

Az egészségbiztosítás különleges rendelkezéseinek lényege, hogy a biztosítási kötelezettség, az ellátásokra való igényjogosultság és az ellátások nyújtásának időtartama tekintetében mindkét Szerződő Félre a saját jogszabályai az irányadóak. A magyar–jugoszláv szociális biztonsági egyezményhez képest alapvető változást jelent, hogy az egészségügyi természetbeni ellátásokat minden esetben az illetékes teherviselő finanszírozza.

A balesetbiztosítással kapcsolatos szabályok az üzemi baleset és a foglalkozási megbetegedés esetére járó biztosítás speciális kérdéseit rendezik. Az általános szabály szerint az illetékes biztosítási teherviselő a saját jogszabályai szerint állapítja meg és folyósítja az ellátásokat ezen esetekben. A jelenleg hatályos egyezményhez képest eltérést jelent, hogy a jövőben állapotrosszabbodás esetén megjelenik a teherviselők között a költségek megosztásának elve.

A nyugdíjbiztosításra vonatkozó elvek azonosak a jelenleg hatályos egyezményben lefektetett elvekkel. Azok a személyek, akik a két államban szerzett biztosítási idejük alapján mindegyik államban külön-külön nyugdíjjogosultságot szereztek, az Egyezmény arányos nyugdíjszámítási szabályainak alkalmazása nélkül jogosultak lesznek az adott állam szabályai szerint nyugellátásra. Azon személyek esetében, akik nem szereztek meg valamelyik államban a nyugellátásra jogosító minimális biztosítási időt, a jogosultság megállapításához a

másik államban szerzett biztosítási idő is figyelembevételre kerül. A nyugdíj mértékének megállapításához azonban csak a saját országban szerzett biztosítási időt veszik figyelembe.

Változást jelent, hogy az Egyezmény nemcsak a két ország állampolgára számára biztosítja a biztosítási idők összeszámítását, hanem minden biztosított számára állampolgárságtól függetlenül. Ez a változás azonban az érintettek számát a közeljövőben érdemben nem változtatja, mert jellemzően a két országban biztosítási időt szerzett személyek a két ország állampolgárai.

Kisebb, érdemi kihatással nem járó változás, hogy az egyik országban szerzett 1 évnél rövidebb biztosítási időt – mivel erre ellátás egyik országban sem jár – a másik ország a nyugdíj megállapításánál figyelembe veszi.

Az új Egyezménynek a hatálybalépését követően megállapítandó nyugdíjakra vonatkoznak a rendelkezései, a régi egyezmény alapján megállapított nyugdíjak nem kerülnek átszámításra, de a régi egyezmény alapján elutasított igényt meg lehet ismételni és az új szabályok szerint kerül elbírálásra a jogosultság.

Az Egyezmény önálló fejezetben tárgyalja a munkanélküli ellátásokra vonatkozó szabályokat. Rögzítésre kerül, hogy ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai egy bizonyos hosszúságú időtartam teljesítésétől teszik függővé a munkanélküliség esetén járó ellátás folyósítását vagy az ellátás időtartamát, ugyanezen Szerződő Fél illetékes teherviselője úgy tekinti a másik Szerződő Fél jogszabályai értelmében teljesített időtartamot, mintha azok a saját jogszabályai szerint teljesültek volna, ha a Szerződő Fél jogszabályai értelmében is biztosítási időtartamnak minősülnek és nem esnek egybe. Az új Egyezmény állampolgársági elven rögzíti az ellátások igénybevételének helyét, amikor kimondja, hogy a Szerződő Felek állampolgárai azon Szerződő Fél területén jogosultak munkanélküliség esetén járó ellátásra, amely Szerződő Félnek az állampolgárai, függetlenül attól, hogy melyik Szerződő Fél területén voltak biztosítva munkanélkülivé válásuk előtt. Ezen rendelkezések, különös tekintettel a jogszerző idők összeszámítása elvének rögzítésére, kedvezőek az érintett személyek részére, hiszen a jelenleg hatályos egyezmény csak azt rögzíti, hogy a munkanélküli segély csak arra az időre folyósítható, amíg a jogosult annak a Szerződő Félnek a területén tartózkodik, ahol a munkanélküli segélyre való jogát megszerezte.

A vegyes rendelkezések között szerepelnek a jogsegélyről, a harmadik féllel szembeni kártérítési igény érvényesítéséről, a jogalap nélküli ellátások visszatérítéséről, az okiratok illetékmentességéről, az Egyezmény végrehajtása során az illetékes szervek közötti érintkezésről és annak hivatalos nyelvéről, a kérelmek benyújtásának joghatályáról, a külképviseletek közreműködéséről, az adatvédelem szabályairól, a kifizetések pénzneméről, valamint az Egyezmény alkalmazása során felmerülő vitás kérdések rendezési módjáról rendelkező szabályok.

A jelenleg hatályos magyar–jugoszláv szociális biztonsági egyezmény végrehajtásának adatai alapján a következő költségek prognosztizálhatóak.

Az új Egyezmény a nyugellátások tekintetében érdemi változást nem eredményez. Amennyiben a két ország viszonylatában a későbbiekben nő a mindkét országban biztosítást szerzett személyek száma, Magyarország nyugdíjat csak az itt történt járulékfizetés arányában fizet. A Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 2007. júliusában két fő részére utalt

nyugellátást Bosznia és Hercegovinába. Összességében az új Egyezmény hatálybalépése után, a nyugdíjbiztosítás vonatkozásában költségnövekedés nem várható.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár tájékoztatása szerint az egészségügyi ellátások terhei jelentős kiadásokat nem jelentenek az Egészségbiztosítási Alap számára. Az új Egyezmény alapján a jövőben egyértelművé válik, hogy a magyar jog szerint jogosultnak minősülő személyeket az Egészségbiztosítási Alap terhére milyen ellátások illetik meg.

Az új Egyezmény alkalmazása mind az állampolgárok, mind a gazdasági szervezetek számára egyértelmű, pontos szabályokat teremt a járulékfizetési kötelezettség, a nyugdíj-megállapítás, valamint az igénybe vehető ellátások tekintetében.

A 4. §-hoz

A hatályba léptető rendelkezések – az Nsztv. 10. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően – rögzítik, hogy az Egyezményt kihirdető törvénynek az Egyezmény szövegét tartalmazó része az Egyezmény 41., a hatálybalépését kimondó cikke szerinti időpontban lép hatályba. Ennek konkrét napját nem a törvény, hanem a naptári nap ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával a külügyminiszter állapítja meg.